

Εισαγωγή

Πολυάριθμες ενδείξεις, αν όχι και αποδείξεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται στο σταυροδρόμι καταλυτικών αλλαγών. Τέτοιων, που συμβαίνουν περίπου κάθε 200 χρόνια, με μορφή χειμαρρωδών ανατροπών. “Ο παλιός κόσμος πεθαίνει, ο νέος αργεί να φανεί, και σε αυτό το ημίφως εισβάλλουν τα τέρατα” (Gramsci). Η παγκόσμια οικονομία δίνει την εικόνα του χάους, μέσα στο οποίο τίποτε πια δεν λειτουργεί με τον τρόπο που γνωρίζαμε. Το σύνολο όλων εκείνων των θαυμαστών υποσχέσεων, με τις οποίες επιβλήθηκε και χαιρετίστηκε η παγκοσμιοποίηση, από το ένα άκρο του πλανήτη στο άλλο, αθετήθηκαν παταγωδώς. Δεν ήταν, τελικά, η παγκοσμιοποίηση το σύστημα που θα εξασφάλιζε την ευημερία, στο σύνολο των κατοίκων της Γης, αλλά το σύστημα που κατέγραψε ελάχιστους νικητές και απειράριθμους ηττημένους. Η παγκοσμιοποίηση, είναι πιθανότατα το τελευταίο στάδιο του “δυτικού καπιταλισμού”, αλλά και το σύστημα που επιτάχυνε το τέλος του.

Ειδικά η Δύση τις τελευταίες αυτές, περίπου, πέντε δεκαετίες, εισέρχεται σταδιακά σε ολοένα πιο αχαρτογράφητα νερά. Το γνωστό, το ασφαλές και παραδοσιακό υποχωρεί με ιλιγγιώδη ταχύτητα, και τη θέση του καταλαμβάνει το άγνωστο, το ανατρεπτικό και το απειλητικό. Ο δυτικός πολιτισμός δείχνει να έχει εξαντλήσει το διαθέσιμο χρόνο που ιστορικά παραχωρείται στη ζωή κάθε πολιτισμού, και τώρα καλείται να παραδώσει την κυριαρχία του σε διάδοχό του. Ειδικότερα η Δύση φαίνεται να έχει εισέλθει στο πρωτόγνωρο και νομοτελειακό στάδιο του καπιταλισμού, που τώρα διανύουμε και που απειλεί τις προηγμένες οικονομίες με *μόνιμη στασιμότητα, με το τέλος της ανάπτυξης* (Hansen, Summers). Το κύριο χαρακτηριστικό με το οποίο εμφανίζεται η *αέναη στασιμότητα*

, στις σύγχρονες προηγμένες οικονομίες, είναι η μακροχρόνια αδυναμία εξίσωσης αποταμίευσης και επένδυσης με τη μορφή υπεραφθονίας της αποταμίευσης, που αδυνατεί να εξισωθεί με την μόνιμα ανεπαρκή επένδυση. Τα προηγμένα κέντρα του “δυτικού πολιτισμού” δίνουν, ήδη, μια αδιάφευκτη εικόνα γενικότερης παρακμής σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής, οικονομικής πολιτικής και πολιτιστικής ζωής. Πρόκειται, όπως όλα δείχνουν, για τον προάγγελο του τέλους εποχής του δυτικού πολιτισμού, όπως συνέβη και με όλους τους προηγούμενους, που ακολούθησαν την ίδια προδιαγεγραμμένη διαδρομή.

Δηλαδή, αναδύονται, μεσουρανούν και πεθαίνουν.

Ωστόσο, το τέλος κάθε εποχής συνοδεύεται από την ανατολή μιας άλλης, μέσα από την οποία αναδύεται ένας νέος πολιτισμός που καταλαμβάνει τη θέση αυτού που απέρχεται. Όπως και στο παρελθόν, μέσα από τις στάχτες του πολιτισμού της Αρχαίας Ελλάδας γεννήθηκε ο δυτικός πολιτισμός, με την ανάδειξη, από το 1860 και μετά διαδοχικά, των κυρίαρχων οικονομικών κέντρων της Αυστραλίας, Μ. Βρετανίας, και των ΗΠΑ. Στη φάση αυτή της καπιταλιστικής εξέλιξης, απειλείται με περιθωριοποίηση ο δικός μας πολιτισμός, ο δυτικός, που συνυπάρχει με δημοκρατία, καπιταλισμό, φιλελευθερισμό και για τα τελευταία 50 περίπου χρόνια, και με παγκοσμιοποίηση. Όμως είναι, χωρίς αμφιβολία γεγονός ότι τις τελευταίες δεκαετίες ο δυτικός πολιτισμός χάνει σταδιακά την αίγλη του, δεν προσελκύει πια, αλλά εγκαταλείπεται από οπαδούς.

Αλλά πώς διαπιστώνεται η παρακμή των πολιτισμών; Προφανώς, η πάροδος του χρόνου, φορτίζει με κόπωση τα επί μέρους στοιχεία, τα οποία απαρτίζουν ένα πολιτισμό, υπογραμμίζει τη δυσχέρεια συνέχισης της συνοχής τους, ενισχύει την προϊούσα αδυναμία επιτυχούς αντίδρασης σε εσωτερικούς και εξωτερικούς ερεθισμούς, προβάλλει τις δυσμενείς συνέπειες της σωρευτικής τάσης των εκάστοτε ιθυνόντων να υιοθετούν ανεπιτυχή μέτρα οικονομικής πολιτικής, και αποκαλύπτει τη σταδιακή απώλεια μέτρου στις αποφάσεις και ενέργειες ιθυνόντων και πολιτών.

Στο Μέρος 1 του άρθρου μου θα προβάλλω την εισβολή της Κίνας που, με βάση όλες τις ενδείξεις, θα καταλάβει την κορυφή του κόσμου σε δέκα περίπου χρόνια από σήμερα, εκτοπίζοντας έτσι τις ΗΠΑ, και φέρνοντας μαζί μια νέα διεθνή οικονομική τάξη, ενώ στο Μέρος 2 θα στραφώ προς τις επιπτώσεις που προβλέπεται ότι θα έχει αυτή στις διάφορες εκφάνσεις της ζωής του πλανήτη μας.

Μέρος 1. Καληνύχτα Δύση-Καλημέρα Ανατολή

Από το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, και μέχρι πρόσφατα, η κυριαρχία της Δύσης, με τις ΗΠΑ στην κορυφή, ήταν αδιαμφισβήτητη, με διάχυτη την πεποίθηση ότι δεν θα υπάρξει ανταγωνιστής της στο διηνεκές (Fukuyama 1989). Η βεβαιότητα, ωστόσο, αυτή διαψεύστηκε παταγωδώς, υποχρεώνοντας τον Francis Fukuyama να προχωρήσει στην ακόλουθη δήλωση: «Η Κίνα αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση στο αφήγημα του «τέλους της ιστορίας», δεδομένου ότι εκσυγχρονίστηκε οικονομικά παραμένοντας μια δικτατορία (...). Αν στο διάστημα των προσεχών ετών, η ανάπτυξη της εξακολουθήσει και αν διατηρήσει τη θέση της ως της μεγαλύτερης οικονομικής δύναμης της υφηλίου, θα δεχθώ ότι η άποψή μου ήταν οριστικά εσφαλμένη» (Fukuyama, 2018).

Και πράγματι, εξελίξεις, αναλύσεις και στατιστικά δεδομένα δείχνουν, όλα, ότι πολύ γρήγορα η Δύση θα υποχρεωθεί να παραδώσει τα κλειδιά της πολύχρονης βασιλείας της στη νέα, και ταχύτατα ανερχόμενη υπερδύναμη, που είναι η Κίνα. Η νέα αυτή κυρίαρχη δύναμη της υφηλίου προβλέπεται ότι θα πλαισιωθεί, σταδιακά, και από άλλες αναδυόμενες οικονομίες της Ασίας, της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής αλλά και της Ευρώπης και ειδικότερα των Βαλκανίων. Η τεραστίων διαστάσεων επιχείρηση της Κίνας, γνωστή ως *νέος δρόμος του μεταξιού*,¹ συγκεντρώνει γύρω της, ως μητρόπολη, ένα συνεχώς ανερχόμενο αριθμό, κυρίως αναπτυσσόμενων οικονομιών με τελευταίο απόκτημα το El Salvador που εξοργίζει τις ΗΠΑ, καθώς βρίσκεται στη γειτονιά τους (Londono).

Παρότι η παγκοσμιοποίηση ήταν επιλογή της Αμερικής, ήταν τελικά η Κίνα που ωφελήθηκε από αυτήν. Η Αμερική, για μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν συνειδητοποίησε ότι ο μεγάλος κίνδυνος γι' αυτήν ήταν καλά κρυμμένος κάτω από τον φτωχό και περιθωριοποιημένο τότε γίγαντα της Κίνας.

A. Τα άλματα της Κίνας περιθωριοποιούν σταδιακά τη Δύση

Παραθέτω, στη συνέχεια βασικά στοιχεία, σχετικά με το πόσο γρήγορα τρέχει η οικονομία της Κίνας, και πόσο ανώδυνα φαίνεται ότι θα ξεπεράσει τις ΗΠΑ στο ρόλο της παγκόσμιας κυριαρχίας, και μάλιστα πολύ γρηγορότερα από όσο είχε αρχικά προβλεφθεί:

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ*

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Τετάρτη, 11 Δεκέμβριος 2019 10:57 -

Πίνακας 1. Η εξέλιξη του ΑΕΠ των δύο μεγάλων οικονομιών, Αμερικής και Κίνας, από το 2016 και με πρόβλεψη ως το 2040 (με την υπόθεση ότι η Αμερική θα πραγματοποιεί ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης ίσο με 2.0% ενώ η Κίνα, αντίστοιχα, με 6.5%)

Α ΕΠ	2016	2018	2025	2028	2033	2040
------	------	------	------	------	------	------

=====

Αμερική	\$18.6T	\$19.4T	\$22.3T	\$23.6T	\$26.1T	\$30,0T
---------	---------	---------	---------	----------------	---------	---------

Κίνα	\$11.2	\$12.7T	\$19.8T	\$23.9T	\$32.8T	\$50,0T
------	--------	---------	---------	----------------	---------	---------

Πηγή: [Malcolm Scott](#) and [Cedric Sam](#) (2017) "Here's How Fast China's Economy Is Catching Up to the U.S." (Smith)

Published: May 12, 2016 | Updated: November 06, 2017

Ωστόσο, οι υπολογισμοί στον Πίνακα 1 δεν αποτυπώνουν πιστά το μέγεθος του ΑΕΠ και τις διαφορές του, ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις, διότι δεν λαμβάνει υπόψη τις σημαντικές διαφορές αγοραστικής τους δύναμης. Π.χ. ένα burger κοστίζει στις ΗΠΑ 1.8 φορές περισσότερο από ότι στην Κίνα. Αν αναπροσαρμοστούν τα μεγέθη του ΑΕΠ, για τις δύο αυτές οικονομίες, με βάση αυτή τη διαφορά, προκύπτει ότι, ήδη, από το 2016 το ΑΕΠ της Κίνας υπερβαίνει το αντίστοιχο των ΗΠΑ, ως εξής: Κίνα \$21T και ΗΠΑ \$18.5T.

Τα δεδομένα του πίνακα 2, που ακολουθεί, συμπληρώνουν την οικονομική φυσιογνωμία των ΗΠΑ και της Κίνας, όπως αυτά προβλέπονται για το 2025.

Πίνακας 2 βασικά δεδομένα των δύο υπερδυνάμεων, όπως προβλέπονται για το έτος 2025

	ΗΠΑ	Κίνα
Πληθυσμός	320 εκατομ.	1.385 εκατομ.
ΑΞΕ \$*	287.16 δισεκ.	347.85δισεκ
Διαδίκτυο	83.6 εκατομ.	189 εκατομ.
Ετήσιος ρυθμός ανάπτυ. 2.4%		7.4%
Εξαγωγές	2 ,34 T	2,34 T
Εισαγωγές	2,85T	1,96 T

*Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Πηγή: Ruchir Sharma (2017) "Slow growth can only help China", *International New York Times*,
26/10

Η Κίνα τρέχει πολύ γρήγορα και μόνη της εξασφαλίζει το 2016 το 39% της μεγέθυνσης του παγκόσμιου ΑΕΠ. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 2, ακόμη και με υπολογισμούς του κατά κεφαλή εισοδήματος των δύο οικονομιών με PPP(1), αυτό της Κίνας είναι ακόμη μόνο το 1/3 του αντίστοιχου των ΗΠΑ.

Η οικονομία των ΗΠΑ εξακολουθεί να εκπροσωπεί το μεγαλύτερο τμήμα της παγκόσμιας οικονομίας το 2016:24.7% έναντι 14.9% η Κίνα. Ωστόσο αυτό το ποσοστό της Αμερικής μειώνεται συνεχώς, καθώς ήταν γύρω στο 50% στο τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, σήμερα δεν είναι παρά 15,1% και για το 2023 προβλέπεται να μειωθεί ακόμη περισσότερο στο 13.7% αντίστοιχα.

Αντιθέτως, από την πλευρά της η Κίνα τρέχει ακάθεκτη, και θα πρέπει, ήδη να υπογραμμιστεί ότι η Αμερική έπαψε σε αρκετούς ζωτικούς τομείς να είναι η "Πρώτη". Ακριβώς, αυτή η πραγματικότητα εξηγεί τις συνεχείς και καταγιστικές κατηγορίες της Δύσης (κυρίως των ΗΠΑ) εναντίον της Κίνας. Η Κίνα κατηγορείται για σωρεία "παραπτωμάτων" όπως ότι χρηματοδοτεί τις δημόσιες επιχειρήσεις της, ότι δεν είναι δημοκρατική, ότι κλέβει τεχνολογίες από τους ανταγωνιστές της, ότι διατηρεί με τεχνητό τρόπο την εξωτερική αξία του γουάν χαμηλή για να ενθαρρύνονται οι εξαγωγές της, ότι δεν σέβεται τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας, ότι χρησιμοποιεί τους Κινέζους της διασποράς (πρόσφατα στην Αυστραλία) ως κατασκόπους κ.ά.

Μεγαλύτερη, όμως, και από την απειλή, για τις ΗΠΑ, που εκτοξεύεται από τις οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις της Κίνας, είναι αυτή που θέτει σε κίνδυνο το

μονοπώλιο του δολαρίου ως παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα (Engdahl). Πράγματι, η Κίνα κλιμακώνει το πρόγραμμά της, με τη στήριξη των λοιπών συμμάχων/αναδυόμενων χωρών, που αποβλέπει στην από-δολαριοποίηση. Στις ενέργειές της αυτές η παρουσία της Ρωσίας είναι ιδιαιτέρως σημαντική (Durden), καθώς είναι η μεγαλύτερη παραγωγός πετρελαίου στον κόσμο και ήδη η σημαντικότερη πηγή πετρελαίου για την Κίνα. Οι δύο αυτές ισχυρές αναδυόμενες οικονομίες, προκειμένου να περιορίσουν τους κινδύνους στις συναλλαγές τους, αλλά και να ενισχύσουν τις αναμεταξύ τους εμπορικές δεσοληψίες, εγκατέστησαν τον Οκτώβριο του 2017, ένα σύστημα πληρωμών έναντι πληρωμών (PVP), για το γουάν και το ρούβλι. Στη συνέχεια, προγραμματίζεται η επέκταση του συστήματος π

ληρωμών έναντι πληρωμών και σε άλλες χώρες που συμμετέχουν στο "δρόμο του μεταξιού". Είναι η πρώτη φορά που το σύστημα PVP εγκαινιάζεται, για τις συναλλαγές γουάν με ξένο συνάλλαγμα και στοχεύει, προφανώς, στον περιορισμό των κινδύνων, καθώς επιτρέπει ταυτόχρονο διακανονισμό των συναλλαγών σε δύο διαφορετικά νομίσματα.

Το νέο, αυτό εναλλακτικό διεθνές νομισματικό σύστημα, έχει, μερικώς ήδη τεθεί σε λειτουργία, με την εισαγωγή στη διεθνή αγορά μακροπρόθεσμων συμβολαίων αγοράς αργού πετρελαίου, που θα τιμολογούνται σε γουάν μετατρέψιμα σε χρυσό. Το σχέδιο προβλέπει ότι η Κίνα, που είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πετρελαίου στον κόσμο, θα παύσει, στο άμεσο μέλλον, να το πληρώνει με δολάρια, αλλά θα το αποκτά με γουάν. Δεδομένου ότι, όπως προβλέπεται, το κινέζικο νόμισμα, στην περίπτωση αυτή, θα είναι μετατρέψιμο σε χρυσό, δεν θα υπάρχει καταρχήν λόγος άρνησης της αποδοχής του, από τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες. Και στη συνέχεια, όταν η Κίνα αποδείξει, πέρα από κάθε αμφιβολία, την οικονομική της ευφορία και ηγεμονία στην υφήλιο, η μετατροπή των γουάν σε χρυσό θα καταστεί περιττή.

Είναι σίγουρο ότι οι πρωτοβουλίες αυτές απειλούν τη διεθνή επικράτηση του αμερικανικού νομίσματος και προβλέπεται να εξαναγκάσουν τη Δύση, και μάλιστα από όσο φαίνεται σύντομα, να παραδώσει τα κλειδιά αυτής της μακρόχρονης παγκόσμιας νομισματικής επικράτησής της, στην Κίνα. Στην Κίνα, που δεν είναι μόνη στη διεθνή σκηνή, αλλά που υποστηρίζεται σθεναρά από τη Ρωσία, και που πλαισιώνεται από τις χώρες των BRICS (3). Να προσθέσω, ακόμη, ότι από την Κίνα και τους συμμάχους της στο "νέο δρόμο του μεταξιού" . εξετάζεται η δυνατότητα δημιουργίας ενός κοινού νομίσματος, ενδεχομένως με βάση την εμπειρία του ευρώ (Νεγρεπόντη-Δελιβάνη 2018, Μέρος II, Ε).

Όταν το νέο αυτό γιγαντιαίο σύστημα, οικονομικό και νομισματικό τεθεί, δυναμικά, σε λειτουργία, οι ΗΠΑ και το σύνολο των προηγμένων οικονομιών της Δύσης θα είναι πολύ δύσκολο να μην περιθωριοποιηθούν οριστικά. Περιττό να επισημανθεί ότι το νέο αυτό σύστημα συνδέεται άμεσα με τις ανάγκες χρηματοδότησης του " νέου δρόμου του μεταξιού"

B. Ποια εικάζεται ότι θα είναι η αντιμετώπιση της υπερδύναμης;

Προς το παρόν η μοναδική αντίδραση της Αμερικής, είναι η απλή επιστροφή στο παρελθόν, με την υιοθέτηση, και πάλι, του προστατευτισμού, και μάλιστα χωρίς σαφείς, αλλά αντιθέτως συνεχώς μεταβαλλόμενους κανόνες. Ο Donald Trump δίνει την εντύπωση να πιστεύει ότι τα μέτρα που κατά καιρούς εξαγγέλλει, και που αποβλέπουν κυρίως στην επιβράδυνση του αναπτυξιακού ρυθμού και ειδικότερα των νέων τεχνολογιών της Κίνας, θα είναι αρκετά για να υλοποιηθεί το όραμα που του αρέσει να προβάλλει σε κάθε ευκαιρία, δηλαδή "Πρώτη η Αμερική", και που έμμεσα περιλαμβάνει και το "Δεύτερη η Κίνα". Όσο, όμως, και αν οι διεθνείς εξελίξεις είναι δύσκολο να προβλεφθούν επακριβώς, υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους η επιτυχία αυτού του στόχου φαίνεται εξαιρετικά απίθανη, αν όχι και αδύνατη. Πρώτον, επειδή το μέγεθος της οικονομίας της Κίνας προηγείται, ήδη, του αντίστοιχου των ΗΠΑ, σε αρκετές εκφάνσεις της, και τίποτε δεν φαίνεται ικανό να σταματήσει την ολοκλήρωση της υπεροχής της σε όλα τα καιρία επίπεδα σύγκρισής της με την υπερδύναμη, που προηγήθηκε από αυτήν. Δεύτερον, η ειδικών προδιαγραφών παγκοσμιοποίηση, της Κίνας θα είναι εντελώς διαφορετική από τη δυτική που μας αποχαιρετά. Η παγκοσμιοποίηση αυτή που φέρει τα χρώματα της Κίνας, απειλεί να σαρώσει τα πάντα στο διάβα της. Αλλά, και τρίτον, η Κίνα, είναι απίθανο να πληγεί, ουσιαστικά, από τις αποφάσεις του Donald Trump, εναντίον της, δεδομένου ότι έχει ήδη περάσει στη φάση της ενίσχυσης της εσωτερικής κατανάλωσης, με αναγκαστικό περιορισμό του βαθμού εξάρτησής της από τις εξαγωγές της, αλλά και δεδομένου ότι προχωρεί πυρετωδώς το μεγαλεπήβολο σχέδιο του νέου "δρόμου του μεταξιού". Άλλωστε, ο πολύμορφος πόλεμος, ανάμεσα στην Αμερική και στην Κίνα, που επίσημα αναγνωρίζεται ως εμπορικός, πρόκειται στην ουσία για πόλεμο υψηλής τεχνολογίας. Συγκεκριμένα, η Αμερική, έχει συνειδητοποιήσει, δυστυχώς με μεγάλη καθυστέρηση, την υπεροχή της Κίνας, όχι μόνο στη ρομποτική, αλλά και σε πολυάριθμους ζωτικούς χώρους της τεχνολογίας 5G.

Από την άλλη πλευρά, η Κίνα απαριθμεί τους στόχους της για το μέλλον, με βάση ένα σοβαρό, και καλά μελετημένο σε όλες του τις λεπτομέρειες σχέδιο, και δήλωσε

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Τετάρτη, 11 Δεκέμβριος 2019 10:57 -

πρόσφατα (Cohen) ότι το 2035 "θα είναι πρώτη στον κόσμο στις νέες τεχνολογίες", και ακόμη ότι το 2050 θα είναι "η πρώτη δύναμη εξασφαλίζοντας ευημερία σε όλους" (2).

Το ακανθώδες, βέβαια, ερώτημα, από την απάντηση στο οποίο εξαρτάται η επιβίωση στον πλανήτη μας, είναι ακριβώς το πώς θα αντιδράσει η Αμερική, στην εντεινόμενη πια απειλή απώλειας της παγκόσμιας πρωτοκαθεδρίας της.

Η πρώτη, αλλά απίθανη και χλωμή εκδοχή, είναι η υπεροπτική αισιοδοξία της Αμερικής ότι δεν κινδυνεύει σοβαρά να περάσει στο περιθώριο, από την Κίνα, ότι λύσεις όπως η λήψη προστατευτικών μέτρων στις εισαγωγές, η μη υπογραφή ή και αποχώρηση από διεθνείς εμπορικές συμφωνίες και η προσπάθεια εντατικοποίησης του ρυθμού της κινέζικης ανάπτυξης θα αποτρέψουν τον κίνδυνο. Δεν θα τον αποτρέψουν, όμως, γιατί η πρωτοπορία της Κίνας, σχεδόν, σε όλους τους σύγχρονους και αποφασιστικούς οικονομικούς τομείς, είτε αποτελεί ήδη γεγονός, είτε έχουν τεθεί οι απαραίτητες βάσεις για το εγγύς μέλλον.

Η δεύτερη εκδοχή, που είναι και η πιο τρομακτική, παραπέμπει σε ειλημμένη απόφαση των ΗΠΑ να μη δεχθούν τον διεθνή παραγκωνισμό τους από την Κίνα, και συνεπώς να μεταχειριστούν κάθε δυνατό μέσο για να την αποτρέψουν. Στην αντιμετώπιση μιας τόσο καταστρεπτικής προοπτικής για τη Δύση υπάρχει, ασφαλώς πάντα, μια απώτερη διέξοδος στις προθέσεις της υπερδύναμης, που είναι πολύ απλά η προσφυγή σε πολεμική σύρραξη. Παρότι η Κίνα, σαφώς, δεν επιθυμεί να εμπλακεί σε τέτοια περιπέτεια, που θα καθυστερήσει και ίσως ματαιώσει τα λεπτομερή σχέδιά της για το μέλλον, μια τόση τραγική για την υψηλή εξέλιξη δεν μπορεί δυστυχώς να αποκλειστεί.

Ο κίνδυνος σύγκρουσης εμφανίζεται μετά το συνέδριο του ΚΚ Κίνας, και την είσοδο του Χί Jinqing στη δεύτερη θητεία του. Η Κίνα υπογραμμίζει την πρόθεσή της, αλλά και τις δυνατότητές της να γίνει η πρώτη οικονομία της υψηλίου υποσκελίζοντας τις ΗΠΑ στη δεύτερη θέση. Και ακριβώς τότε γίνεται ξεκάθαρο ότι η Αμερική δεν είναι διατεθειμένη να παραχωρήσει στην Κίνα το θρόνο, που σταθερά κατείχε για πολλές δεκαετίες και αναγνωρίζει επίσημα, πια, την Κίνα ως οικονομικό της εχθρό (Swanson). Οι σχέσεις των δύο υπερδυνάμεων, που προς το παρόν στροβιλίζονται στα πλαίσια ενός εντεινόμενου εμπορικού πολέμου, φαίνεται ολοένα δυσκολότερο να αποφύγουν το γνωστό

"δίλημμα (ή παγίδα) του Θουκυδίδη", που εξηγεί τα αίτια του Πελοποννησιακού Πολέμου. Ο προβληματισμός που θέτει και σήμερα αυτό το "δίλημμα" θεωρείται περισσότερο επίκαιρος παρά ποτέ, καθώς μεταφέρεται δυόμισι χιλιάδες χρόνια μετά στις σχέσεις ΗΠΑ και Κίνας. Όπως είναι γνωστό, ο Πελοποννησιακός Πόλεμος, στην αρχαία Ελλάδα,

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Τετάρτη, 11 Δεκέμβριος 2019 10:57 -

προκλήθηκε από την άρνηση της Αθήνας, να εκχωρήσει τμήμα της ισχύος της στην αναδυόμενη Σπάρτη, από το φόβο της να μη χάσει τα πρωτεία της. Το "δίλημμα" του Θουκυδίδη απασχολεί σοβαρά το επιτελείο του Donald Trump. Πιο συγκεκριμένα, ο Graham Allison

,
καθηγητής Διεθνούς Πολιτικής στο Χάρβαρντ, μίλησε πρόσφατα στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας, στο Λευκό Οίκο, για το πώς θα μπορούσε να αποφευχθεί ένας πόλεμος ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις, με βάση ένα δικό του άρθρο, που βασίζεται στους προβληματισμούς του Πελοποννησιακού Πολέμου (Allison).

Πόσο, τελικά, πιθανή φαίνεται να είναι μια σύγκρουση ανάμεσα στις ΗΠΑ και στην Κίνα; Προς το παρόν, όπως όλα δείχνουν, φαίνεται να αποφεύγεται πολεμική σύγκρουση ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Κίνα, διότι καμία από τις δύο υπερδυνάμεις δεν την επιθυμεί. Δεν είναι ωστόσο το ίδιο, με την έναρξη ενός εμπορικού πολέμου, που ολοένα εντείνεται και καθιστά παρελθόν την παγκοσμιοποίηση. Η προς το παρόν αυτή απροθυμία πολεμικής σύρραξης, από τις δύο υπερδυνάμεις, ΗΠΑ και Κίνα, διαψεύδει, στη φάση αυτή, τη βεβαιότητα του Graham Allison, περί της ύπαρξης, σε όλες τις περιπτώσεις, της "παγίδας του Θουκυδίδη".

Ωστόσο, δεν είναι διόλου σίγουρο το πως θα εξελιχθεί αυτή η αντιπαλότητα ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις, σε μια πιο μακρόχρονη περίοδο, και δυστυχώς *η απειλή παγκόσμιας σύρραξης με τη χρήση πυρηνικών όπλων ενισχύεται, μετά την πρόσφατη δήλωση του*

Αμερικανού προέδρου ότι θα αποσυρθεί από τη Συνθήκη Πυρηνικών Δυνάμεων Μέσου Βεληνεκούς με τη Ρωσία, που υπογράφηκε το 1987 και που προέβλεπε την εξάλειψή τους. Ο Donald Trump προβάλλει ως δικαιολογία την "παραβίαση των όρων της Συνθήκης, από τη Ρωσία". Ο πραγματικός όμως λόγος που κρύβεται κάτω από την απόφαση αυτή βρίσκεται στην ακόλουθη προσθήκη των αιτιών της, που είναι από μόνη της τρομακτική. Πρόκειται για την υπογράμμιση του Donald Trump "της ανάγκης των ΗΠΑ να αναπτύξουν τον στρατιωτικό εξοπλισμό τους" (Pentapostagma). Και από την πλευρά της η Κίνα, δεν υστερεί, αλλά και αυτή άρχισε να εκσυγχρονίζει την στρατιωτική της μηχανή (Lind). Ιδιαίτερη, όσο και δικαιολογημένη ανησυχία στη Δύση προκάλεσε η στάση της Κίνας, με την ευκαιρία της μεγαλειώδους στρατιωτικής παρέλασης στο Πεκίνο, για τον εορτασμό των 70 ετών του κομμουνιστικού της συστήματος. Και τούτο διότι πολλές ενδείξεις συνηγορούν υπέρ της επανόδου στην Κίνα η «θεωρία της απειλής» (Wong).

Η μεγάλη ανησυχία της Αμερικής, που είναι κατανοητή, αναφέρεται πρωτίστως στο χώρο των νέων τεχνολογιών, στον οποίο πολλές ενδείξεις συνηγορούν για το ότι

προηγείται η Κίνα. Με βάση έκθεση του 2017, που εκπονήθηκε από ειδική επιτροπή του Κογκρέσου με αντικείμενο τις σχέσεις μεταξύ κρατών (4), αποφαινεται ότι οι κινέζικες επενδύσεις στην Αμερική είχαν ως στρατηγικό αντικείμενο τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας, τη γεωργία και την βιοτεχνολογία. Η αμερικανική διοίκηση κατηγορεί, τώρα, ευθέως τους Κινέζους ότι της κλέβουν την τεχνολογία της και ότι εκμεταλλεύονται τις μέχρι τώρα ελευθερίες διενέργειας επενδύσεων στην Αμερική, ενώ οι ίδιοι επιβάλλουν πολυάριθμους περιορισμούς, στο δικό τους έδαφος, σχετικά με την αποδοχή αμερικανικών επενδύσεων. Με βάση τα πορίσματα σχετικής έρευνας, η πνευματική αυτή κλοπή της Κίνας έχει στοιχίσει στις ΗΠΑ \$1 τρισεκατομμύριο. Ο στόχος της Αμερικής είναι να εμποδιστούν οι κινέζικες επενδύσεις υψηλής τεχνολογίας και να εξαναγκάσουν την Κίνα να μεταβάλλει πολιτική και συγκεκριμένα να μην "κλέβει" την αμερικανική τεχνολογία. Συγκεκριμένα, η πρόθεση του Donald Trump φαίνεται να είναι η απομόνωσή της, που επιδιώκεται, ανοικτά πλέον, με σειρά μέτρων, τα οποία κατευθύνονται αποκάλυπτα εναντίον της. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για την επάνοδο της Αμερικής στην προτίμηση διενέργειας διμερών εμπορικών συμφωνιών με τους παραδοσιακούς της εταίρους, στις οποίες περιλαμβάνεται απαγόρευση περαιτέρω συμφωνιών τους με την Κίνα, όπως είναι η πρόσφατη συμφωνία Αμερικής με Καναδά και Μεξικό (Rappreport). Επίσης, προγραμματίζονται συνομιλίες, που όπως όλα δείχνουν, θα συσφίξουν τις σχέσεις της Αμερικής με την ΕΕ, την Ιαπωνία, τη Μ. Βρετανία, τις Φιλιππίνες, το Βιετνάμ κ.ά., με στόχο πάντοτε να μείνει έξω από αυτές η Κίνα, και με τη δικαιολογία ότι δεν τηρεί τους όρους του ελεύθερου εμπορίου. Τα μέτρα, ωστόσο, αυτά εναντίον της Κίνας, εκτός του ότι έχουν πολύ αργοπορήσει, είναι εξαιρετικά απίθανο να έχουν τα αναμενόμενα, από την Αμερική, αποτελέσματα. Είναι μέτρα απελπισίας, που αδυνατούν να αναχαιτίσουν τον κινέζικο χειμαρρο. Γι' αυτό, και τίποτε δεν αποκλείει, σε βάθος χρόνου, την πολεμική σύρραξη μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων.

Μέρος 2. Ο νέος κόσμος

Ένα από τα σημαντικά προβλήματα, που ήδη θα έπρεπε να απασχολήσει τη Δύση είναι το εάν η Κίνα θα αρκестεί στην κατάκτηση της παγκόσμιας οικονομικής κυριαρχίας, ή αν αντιθέτως θα επιδιώξει, παράλληλα, να επιβάλλει στην υφήλιο τις δικές της αξίες πολιτισμού, αρκετά διαφορετικές των αντίστοιχων της Δύσης. Πράγματι, η Κίνα, με τη δεύτερη θητεία του ηγέτη της Χί Jinqing εγκαταλείπει την παλαιότερη προσέγγισή της προς τη Δύση, που περιλάμβανε σεβασμό και ίσως και δόση θαυμασμού, και μεταλλάσσεται σε αποκάλυπτα αλαζονική. Η Κίνα συμπεριφέρεται, ήδη, ως ανατέλλουσα δύναμη, απέναντι στη Δύση που δύνει, και δεν διστάζει να υπερασπιστεί τις δικές της ιδεολογικές βάσεις, υποβαθμίζοντας τις αντίστοιχες της Δύσης. Το ΚΚ της Κίνας αποκηρύσσει, αδίστακτα πια, το φιλελεύθερο καθεστώς της Δύσης, το οποίο χαρακτηρίζει ως επικίνδυνο

και αναποτελεσματικό, προβάλλοντας την αποτελεσματικότητα του δικού της μοντέλου, δηλαδή της μονοκομματικής διακυβέρνησης της χώρας, υποστηρίζοντας ότι θα πρέπει να προωθηθεί στον υπόλοιπο κόσμο. Στο 19ο συνέδριο του κόμματος ο Χι Jinping πρότεινε "μία νέα επιλογή για άλλες χώρες" η οποία εμπλέκει "την κινέζικη σοφία και την κινέζικη προσέγγιση για την επίλυση των προβλημάτων του ανθρώπινου γένους" (The Economist). Το δημοκρατικό καθεστώς της Δύσης με την ελευθερία του, βρίσκεται, επίσης στο επίκεντρο συζητήσεων και προβληματισμών στην Κίνα, και γενικά απορρίπτεται γιατί σε αυτό αποδίδεται η αδυναμία και η παρακμή του δυτικού κόσμου. Οι αντιθέσεις αυτές προβλέπεται ότι θα ενταθούν και από το γεγονός ότι ο ΓΓ του ΚΚ της Κίνας Χι Jinping άλλαξε το Σύνταγμα της χώρας του για να μπορεί να παραμείνει στην εξουσία όσα ακόμη χρόνια το επιθυμεί.

Πόσο διαφορετικός θα είναι ο κόσμος, με τη νέα διεθνή οικονομική τάξη, που δεν θα ρυθμίζεται πια από τις ΗΠΑ αλλά από την Κίνα; Πως θα εξελιχθεί η παγκοσμιοποίηση, ο καπιταλισμός, οι δυτικές αξίες και η φιλελεύθερη δημοκρατία; Ο νέος κόσμος θα είναι, ασφαλώς, διαφορετικός, από αυτόν που κυριάρχησε στη Δύση, μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και μέχρι των ημερών μας. Όχι, ωστόσο, τόσο διαφορετικός όπως φαίνεται, σε πρώτη ματιά. Και τούτο, διότι και στη Δύση, έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές, που συνήθως δεν λαμβάνονται αρκετά υπόψη σε αυτού του είδους τις συγκρίσεις. Να προσπαθήσουμε να αποδελτιώσουμε μερικές, αμέσως στη συνέχεια:

A. Παγκοσμιοποίηση

Να αρχίσω με την παγκοσμιοποίηση δυτικών προδιαγραφών, που ήδη υποχωρεί σημαντικά, κάτω από το συνδυασμένο βάρος της ανόδου του εθνικισμού, της επιστροφής στον προστατευτισμό, της μεταναστευτικής απειλής, καθώς και της επανόδου σεβασμού των εθνικών συνόρων. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν και λειτουργούν στην υφήλιο τρεις μορφές παγκοσμιοποίησης: η παραδοσιακή της Δύσης, η κινέζικη με το "νέο δρόμο του μεταξιού", αλλά και η ψηφιακή, η οποία αναπτύσσεται με ταχύτατους ρυθμούς α τελευταία χρόνια.

Όσο μπορεί να προβλέψει κανείς σε ένα κόσμο που, συνεχώς, μεταβάλλεται, οι τρεις αυτές παγκοσμιοποιήσεις θα εξακολουθήσουν να συνυπάρχουν για κάποιο διάστημα, και μέχρι να κυριαρχήσει πλήρως η Κίνα στη υφήλιο, οπότε η δική της μορφή παγκοσμιοποίησης θα εξαφανίσει την δυτική. Η ψηφιακή, βέβαια, παγκοσμιοποίηση θα εξακολουθήσει να αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς, θα συνυπάρχει με την κινέζικη και θα τη συμπληρώνει.

Μπορεί να υποστηριχθεί ότι η κινέζικη παγκοσμιοποίηση δεν περιλαμβάνει καθαρή επιλογή ανοικτών, αλλά αντιθέτως κατάλληλα διαχειριζόμενων ανοικτών συνόρων. Το ενδιαφέρον της Κίνας, όπως τουλάχιστον φαίνεται, δεν στρέφεται, κυρίως, στο να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ ή την ΕΕ, αλλά στο να κτίσει μια δική της αυτοκρατορία, στην οποία οι οικονομίες των χωρών-συνεταίρων να συνδέονται και κατά κάποιο τρόπο να εξαρτώνται από αυτήν, και όχι να την ανταγωνίζονται. Να ρυθμίζει η Κίνα τους όρους του εμπορίου και να υπάρχει μια αρμονική ιεραρχία στις σχέσεις της με άλλες χώρες. Η πρόθεση της Κίνας είναι να αναδιοργανώσει την Ασία στη βάση ενός συστήματος πολιτικής και οικονομικής συνεργασίας, που να βασίζεται στην τοπική ανάπτυξη και να υλοποιείται με τη βοήθεια κινέζικων επενδύσεων. Με την εισαγωγή του νέου αυτού συστήματος συνεργασίας, η Κίνα διαφοροποιείται από το αμερικανικό σύστημα ανταγωνιστικής συνεργασίας, που θεωρεί μη σύννομο (Mottet and Lassere). Το άνοιγμα της Κίνας στο ελεύθερο εμπόριο γίνεται με παράλληλη ισχυρή προστασία των επιχειρήσεών της ((Mottet and Lassere). Ασφαλώς, δεν μπορεί να γίνει λόγος για εφαρμογή, εκ μέρους της Κίνας, του καθεστώτος του ελεύθερου ανταγωνισμού. Αντιθέτως, διαπιστώνεται ότι η Κίνα ακολουθεί τις προτροπές του F. List για την ανάγκη προστασίας των νέων βιομηχανιών της από τον ελεύθερο ανταγωνισμό, και αναζητεί παντού συνδυασμούς μεταξύ διαφόρων και, συχνά, αντιμαχόμενων συστημάτων .

Είναι φυσικό να ανησυχούν τη Δύση οι προθέσεις της Κίνας, αναφορικά με το εξωτερικό εμπόριο και τις σχέσεις της με άλλες χώρες, καθώς δεν είναι ξεκάθαρες, ιδιαίτερα και αφού ο Χί Jinqing πήρε θριαμβευτικά το χρίσμα τού, δια βίου, προέδρου της Κίνας, από 3000 εκπροσώπους του λαού. Η Δύση φοβάται τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι προβλεπόμενες μαζικές επενδύσεις της Κίνας, κυρίως, στα Βαλκάνια, καθώς και οι φιλόδοξοι στόχοι της, με το πρόγραμμα "κατασκευασμένο στην Κίνα το 2015" για την προώθηση των κινέζικων προϊόντων και των νέων τεχνολογιών. Οι φόβοι αυτοί δικαιολογούνται, μερικώς τουλάχιστον, από το γεγονός ότι οι κινέζικες επιχειρήσεις λαμβάνουν υψηλές κρατικές επιδοτήσεις, όπου και όταν χρειάζονται, και έτσι εξασφαλίζουν ειδικά προνόμια απέναντι στις επιχειρήσεις και τα προϊόντα της Δύσης.

B. Καπιταλισμός

Η Κίνα έχει συνδυάσει με τρόπο αριστοτεχνικό κομμουνισμό και καπιταλισμό. Η εμμονή διατήρησης του κομμουνισμού, σε πείσμα των πολύ σημαντικών ανοιγμάτων της στον καπιταλισμό, εξηγείται λιγότερο ως προσκόλληση σε ιδεολογίες και πολύ περισσότερο ως συνέχιση διατήρησης συνοχής του πληθυσμού της αχανούς αυτής χώρας. Ο Κομφουκιανισμός που εξασφαλίζει το σεβασμό στην κοινωνική ιεραρχία και στους αυτοκρατορικούς κανόνες, και που λειτουργεί ανεξαρτήτως πολιτικών κομμάτων έχει συνδυαστεί ή και μερικώς αντικαταστήσει τον κομμουνισμό. Ο Κινέζος ηγέτης Χί Jinqing, όπως άλλωστε και ο Μάο, αποδίδει μεγάλη σημασία στο δέσιμο της θρησκείας με το κομμουνιστικό καθεστώς, γιατί αποτελεί ισχυρό ενωτικό παράγοντα του λαού (Buruma).

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Τετάρτη, 11 Δεκέμβριος 2019 10:57 -

Αυτό, που άρχισε στην Κίνα και που συνεχίζεται, είναι "η εισαγωγή του καπιταλισμού, μόνο εφόσον εγγυάται δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις που εξασφαλίζουν γραφειοκρατική ευθύνη, ενθάρρυνση του ανταγωνισμού και περιορισμό της ισχύος των αρχηγών"(Ang).

Έτσι, η νεωτεριστική Κίνα όχι μόνο πείστηκε να αποδεχθεί ιδιωτικές επιχειρήσεις και επιχειρηματίες στους κόλπους της, αλλά επιπλέον λαμβάνει μέτρα για την αποτελεσματική υποστήριξή τους. Η θέση του ιδιωτικού τομέα στην Κίνα είναι προνομιούχα, με την προϋπόθεση, ωστόσο ότι παραμένει ελεγχόμενος από την Κυβέρνηση. Και ακριβώς οι επιχειρήσεις, αυτές ενισχύονται απλόχερα από την Κυβέρνηση, με μεθόδους νόμιμες, αλλά και σε πολλές περιπτώσεις, με μεθοδεύσεις που αντίκεινται στον υγιή ανταγωνισμό, και που εξαγριώνουν τις ΗΠΑ. Ελέγχεται, εξάλλου, συνεχώς το μέγεθος και η ισχύς αυτών των επιχειρήσεων της Κίνας, έτσι που η λειτουργία τους να μην καταστεί ανεξέλεγκτη και υπερβεί τις δυνατότητες και την ισχύ ολόκληρων χωρών, όπως συμβαίνει με πολλές περιπτώσεις πολυεθνικών της Δύσης.

Ο κινέζικος ιδιωτικός τομέας συμβάλλει κατά τα 2/3 στη μεγέθυνση της οικονομίας και κατά 9/10 στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (All-China). Ωστόσο, σε πείσμα της επιτυχίας του ιδιωτικού τομέα, ειδικά τώρα που υποχώρησε κάπως ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας, υψώνονται ιδεολογικές φωνές, που κατηγορούν την ηγεσία ότι δεν τηρεί τις αρχές του κομμουνισμού και ζητούν την κατάργησή του, με το επιχείρημα ότι πια εκτέλεσε το στόχο του, που ήταν η συμβολή του στην ανάπτυξη της Κίνα (Yuan).

Να σημειωθεί ότι η κομμουνιστική Κίνα ανέχεται, επιπλέον, στους κόλπους της, την ύπαρξη 647 δισεκατομμυριούχων, αριθμός που ξεπέρασε τους 631 της Αμερικής.

Εξυπακούεται ότι το επιτυχημένα συνδυασμένο καθεστώς αγοράς και κράτους που επικρατεί στη σύγχρονη Κίνα επιφυλάσσει ιδιαίτερη θέση στην ατομική ιδιοκτησία. Έχει, πράγματι, γίνει πλήρως κατανοητό, στην περίπτωση της Κίνας, ότι η ομαλή λειτουργία της οικονομίας απαιτεί τη συνύπαρξη, την αλληλοσυμπλήρωση και τη στενή συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Και όπως δείχνουν όλα τα δεδομένα στο χώρο αυτό, η Κίνα έχει επιτύχει αυτή τη συνεργασία, που εξαιτίας του μονολιθικού της παρελθόντος θα

πρέπει να ήταν ιδιαίτερος δύσκολη. Αντιθέτως, στη Δύση, η πλήρης επικράτηση μετά το '70, της ακραίας νεοφιλελεύθερης θεώρησης εκλαμβάνει, συχνά, το δημόσιο τομέα σχεδόν ως εξάμβλωμα και ως ανωμαλία του συστήματος.

Γ. Φιλελεύθερη δημοκρατία

Η σημαντικότερη κατηγορία της Δύσης, εναντίον της Κίνας είναι η έλλειψη δημοκρατίας. Η απάντηση της Κίνας στην κατηγορία αυτή είναι ότι: "Όλοι επιθυμούν να έχουν τα πλεονεκτήματα της δημοκρατίας, αλλά όμως οι πολιτικοί προγραμματιστές θα έκαναν θανάσιμο σφάλμα με τη σκέψη ότι αυτά επιτυγχάνονται μόνο με την ολοκληρωτική μεταφύτευση του αμερικανικού πολιτικού συστήματος"(Ang).

Αποτελεί, βέβαια, πραγματικότητα η πεποίθηση της Δύσης, που εκλαμβάνει τη δική της δημοκρατία ως το μοναδικό σύστημα, το οποίο εξασφαλίζει την ευημερία των πολιτών, και επιπλέον ότι αυτό το δικό της σύστημα δημοκρατίας αυτόματα επιβάλλεται σε οικονομίες τις που ξεπερνούν ένα κρίσιμο όριο ανάπτυξης, επικοινωνίας και πληροφόρησης. Η Δύση, συνεπώς, έδειχνε σίγουρη ότι η Κίνα θα ασπαζόταν το δικό της πολιτεύμα, μόλις θα ικανοποιούσε απαραίτητες προϋποθέσεις γι' αυτό. Ωστόσο, παρότι η Κίνα πέρασε το σκόπελο του "ενδιάμεσου εισοδήματος", και παρότι η επικοινωνιακή τεχνολογία διαδόθηκε ταχύτατα, με 600 εκατομμύρια Κινέζων να κατέχουν έξυπνα τηλέφωνα και με 750 εκατομμύρια Κινέζους χρήστες του Διαδικτύου, αλλά και σε πείσμα της εξέλιξης του συστήματος σε πιο αυταρχικό, οι δυτικές προβλέψεις, περί μεταβολής του συστήματος διαψεύστηκαν. Και, αναγκαστικά, πια οφείλει να γίνει δεκτό ότι και αυταρχικά συστήματα μπορεί να είναι εξίσου, ή και περισσότερο αποτελεσματικά από τη δημοκρατία της Δύσης. Ακόμη, ότι ο βαθμός δημοκρατίας που πραγματικά εφαρμόζεται στη Δύση, δεν διαφέρει τόσο όσο συχνά πιστεύεται από το ανελεύθερο σύστημα που επιβάλλει, σε γενικές γραμμές, ο λαϊκισμός (Friedman). Αλλά, και ακόμη, ότι υπάρχει δημοκρατία και εκτός της Δύσης, με εντελώς διαφορετικές προδιαγραφές και προϋποθέσεις, αλλά με τον ίδιο στόχο, αυτόν της ευημερίας των πολιτών. Τα επιτεύγματα της και όχι μόνο, επιτρέπουν την άποψη ότι τα πλεονεκτήματα της δημοκρατίας δεν αποτελούν μονοπώλιο της Δύσης, ότι αυτά μπορεί να επιτυγχάνονται και με διαφορετικές συνταγές από τις αντίστοιχες δυτικές, και ακόμη ότι έτσι δια την υφ νοίγεται η οδός για την επικράτηση των "λαϊκίστικων κομμάτων" σε ολόκληρη ήλιο. Τα νεοσύστατα αυτά πολιτικά, ή και ήδη κυβερνήσεις, έχουν υιοθετήσει πολλά στοιχεία της ανελεύθερης δημοκρατίας, που εφαρμόζεται στην Κίνα, και όχι μόνο.

Συμπέρασμα

Ας ελπίσουμε ότι, τελικά, θα αποφευχθεί ο τρίτος παγκόσμιος πόλεμος, και ότι η παράδοση της παγκόσμιας κυριαρχίας από τη Δύση στην Ανατολή θα γίνει με ομαλό και όσο γίνεται πιο ειρηνικό τρόπο. Οπωσδήποτε, οι εξελίξεις στο ευαίσθητο αυτό σημείο θα εξαρτηθούν και από την άνοδο του εθνικισμού, που διακατέχει την Κίνα, αλλά και την Αμερική του Trump. Ένα ενδιαφέρον ερώτημα είναι το αν η άνοδος αυτή του εθνικισμού ενισχύει ή περιορίζει την ένταση ανάμεσα στην Κίνα και στις ΗΠΑ. Αυξάνει ή μειώνει τις πιθανότητες πολεμικής σύρραξης; Θα υποστήριζα ότι είναι εξίσου πιθανές και οι δύο περιπτώσεις.

Οι εγκάρσιες μεταβολές, στο βαθμό που είναι δυνατόν να σκιαγραφηθούν από τώρα, προβλέπονται συνοπτικά ως εξής: Η παγκοσμιοποίηση, με τη μορφή που τη γνωρίσαμε θα εξακολουθήσει να υποχωρεί. Να αναφέρω ότι ο ρυθμός προόδου του παγκοσμίου εμπορίου, από 5.5% το 2017 μειώθηκε στο 2.1%, και οι ξένες επενδύσεις περιορίστηκαν κατά 1/5 σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά (The Economist). Με την εγκαθίδρυση της κινέζικης παγκοσμιοποίησης προβλέπεται και η παράλληλη ανάπτυξη πολλών χωρών και περιοχών του κόσμου, που ήταν μέχρι σήμερα στη φτώχεια. Ο καπιταλισμός, εξάλλου, θα εξακολουθήσει, αλλά με διαφορετική μορφή της μέχρι τώρα, και πιθανότατα ως κρατικός καπιταλισμός. Και η δημοκρατία θα εξακολουθήσει να υπάρχει, αλλά ολοένα περισσότερο ως ανελεύθερη και όχι πια ως φιλελεύθερη δημοκρατία. Εξάλλου, το κατά πόσον οι λαοί θα είναι περισσότερο ή λιγότερο ευτυχισμένοι και ικανοποιημένοι από τη ζωή τους, σε σχέση με το παρελθόν, θα εξαρτηθεί σε συντριπτικό βαθμό από τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Αν το νέο παγκόσμιο καθεστώς κατορθώσει να περιορίσει τις τεραστίων διαστάσεων ανισότητες, και εξασφαλίσει για όλους εισόδημα που να καλύπτει τις βασικές, αλλά και τμήμα μη βασικών αναγκών (5), ο κόσμος θα γίνει ασφαλώς καλύτερος.

**Για εκτενέστερη ανάλυση αυτού του ευρύτερου θέματος βλ. το τελευταίο σύγγραμμα της συγγραφέως με τίτλο «Το τέλος της οικονομικής κυριαρχίας της Δύσης και η εισβολή της Ανατολής», Ίδρυμα Δελιβάνη και Ιανός, 2018*

Βιβλιογραφία

- All-China Federation of Industry and Commerce

- Allison, Graham (2017) "China vs America" *Foreign Affairs*, September/October

- Ang , Yuen Yuen (2018), "Autocracy With Chinese Characteristics", *Foreign Affairs*, May/June

- Buruma, Ian (2019), "The tenacity of Chinese Communism *International New York Times* 30/09

- Cohen, Roger (2017), "China has Trump where it wants him", *International New York Times*, 13/11

- Durden, Tyler (2017), "China Launches Yuan Ruble Payment System", 13/10, <http://feedproxy.google.com/~r/zerohedge/feed/~3/12dHT7XumJk/china-launches-yuan-ruble->

- Engdahl, William(2018), "Αποφασισμένες Ρωσία και Κίνα να Εγκαταλείψουν το Δολάριο", (Παρουσίαση: Μιχαήλ Στυλιανού), *New Eastern Outlook*, 24/01

- Friedman , Thomas L.(2018) , "Is the U.S. becoming like China"? *International New York Times* , 11/05

- Fukuyama, Francis (1989) *The End of History and the Last Man* is a 1992 book by Francis Fukuyama, expanding on his 1989 essay "The End of History?", published in the international

affairs journal The National Interest.

- Fukuyama, Francis (2018), "Retour sur "La fin de l'histoire", *Commentaire*, no 161, Paris, printemps

-Gramsci Antonio -Cahiers de Prison, nrf, *Editions Gallimard*

- Hansen, Alvin (1939) "Economic Progress and Declining Population Growth", *American Economic Review*
29 (1):1-15

- Lind, Jennifer (2017), "Asia's Other Revisionist Power", *Foreign Affairs*, March/April

-Londono, Ernesto(2019),"US and China collide in El Salvador", *International New York Times*, 26/09

- Mottet, Eric et Frédéric Lasserre (2018) Dossier L'initiative Belt and Road", *Stratégie Chinoise du Grand Jeu? Diplomatie* No 90, January/February

-Νεγρεπόντη-Δελιβάνη, Μαρία (2018), *Το τέλος της οικονομικής κυριαρχίας της Δύσης και η εισβολή της Ανατολής* , Ιδρυμα Δελιβάνη και Εκδόσεις Ιανός (υπό δημοσίευση γαλλικά από τον γαλλικό εκδοτικό οίκο L'Harmattan

- Pentapostagma, 21.10.20118

- Rappeport. A., and Keith Bradsher (2018), "A fence around China", *INYT*, 19/10

-Summers, Laurence (2013)"Why Stagnation Might Prove to be the New Normal", *Financial Times*,
15/12

- Swanson, Ana and Alan Rappeport (2018), "Trump looks to curb Chinese investment", *International New York Times*,
30/03

- Smith, Noah (2017), "Who is the world's No 1 Economy? Not the U.S." 18/10 1.30 μ.μ.

-The Economist, Special Report, Global supply chain, july 13th,2019

-Wong,Edward (2019), "China shows the world its military muscle", *INNYT*,04/10

- Yuan, Li (2018), «Beijing is pushing back into business, *INNYT* 6-7, October

Σημειώσεις

(1)Με τη λήψη υπόψη των διαφορών αγοραστικής δύναμης στις δύο οικονομίες

(2) Δήλωση του Χι Jinqing στο 19ο κομμουνιστικό συνέδριο της Κίνας

(3) Εκτός της Ρωσίας και Βραζιλίας, Ινδίας, Νότιας Αφρικής, όπως και τις χώρες -εταίρους τους της Οργάνωσης Συνεργασίας της Σαγκάης (SCO) που περιλαμβάνει το Καζακστάν, το

Κιργιστάν, το Τατζικιστάν, το Ουζμπεκιστάν, και πρόσφατα και το Πακιστάν

(4) Από την US China Economic and Security Review Commission

(5) Λαμβάνοντας υπόψη ότι το περιεχόμενο των βασικών αναγκών εξελίσσεται με την ανάπτυξη και ότι η ευχαρίστηση της ζωής απαιτεί την ικανοποίηση, εκτός των εκάστοτε βασικών αναγκών, και ορισμένες μη βασικές

Της Μαρίας Νεγρεπόντη-Δελιβάνη 11.12.2019 (Εισήγηση στα αγγλικά, στο Πανεπιστήμιο Beckett της Κωνσταντινούπολης)